

نوروزیه معماریت

سلام؛

نوروز هم یک جور شنبه است. شاید چون سالی یکبار تکرار می‌شود جدی‌تر است. شاید هم چون با باززنده‌سازی طبیعت همزمان است جدی‌تر می‌شود. در هر حال برای همه در هر سن و سال موعدی برای بازخوانی گذشته و قول و قرارهایی برای آینده است. از چگونگی خرج عیدی‌ها تا برنامه‌ریزی برای یادگیری زبان جدید، ساز جدید، ورزش جدید، تغییرات شغلی، مناسبات جدید با خانواده و شاید برای گروهی قول و قرارهایی برای فعالیت حرفه‌ای و اجتماعی در سال نو.

معماران، شهرسازان و اهل میراث و هنر هم از این قاعده مصون نیستند. از برنامه‌های شخصی مثل کتاب‌هایی که در قفسه خانه یا دفتر یا حتی کتاب‌فروشی روی وجدان ما راه می‌روند تا حتی کارهای حرفه‌ای از حرف تازه در پژوهش، برنامه‌ریزی، طراحی گرفته تا آثار خوب در نظارت پروژه‌ها و اجراها؛ در شرایطی که کیفیت، سکه بی رونق بازار است و بریدن روبان هدف مستدام.

سال‌های نو پی در پی در گذرند و به نظر کسانی که به اندیشه پیشرفت با تردید می‌نگرند؛ نابسامانی، قوت سفره اهل حرفه است. ساختارهای جمعی حرفه، از پایین دچار یاس و بی‌تفاوتی شده و از بالا اسیر تارهای زعما از نوع دولتی و عمومی و خصوصی است. با این همه هنوز جزایر منفردی به اصول حرفه‌ای و مسئولیت اجتماعی باور دارند و همین جزایر منفردند که موجب امید به آینده و ماندگاری کشتی متلاطم ساختار حرفه ما هستند.

به نظر می‌رسد راهی جز ایمان به اراده وجود ندارد، ایمان به تلاش برای ایجاد زمینه‌های زندگی بهتر برای همه، عادلانه‌تر کردن ساختارهای مادی و کنترل قدرت، عمل به مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای، تمرین گفتگو و مدارا در نظر و عمل و درعین حال نقد جریانات ناسالم در جهت تقویت منافع عمومی.

در سالی که گذشت معماریت نیز کوشید تا در وسع خود به اصول‌اش وفادار باشد. در این سال دومین کتاب گروه پژوهش معماریت به چاپ رسید. پس از ترجمه و انتشار کتاب بازار در شهر اسلامی (طراحی، فرهنگ و تاریخ) در سال ۱۳۹۶ کتاب ساختمان مشروطه، روایت بازسازی و مرمت ساختمان مجلس شورای ملی سابق نیز در تابستان ۱۳۹۷ منتشر شد. امیدواریم بتوانیم دو پژوهش دیگر معماریت را نیز در سال ۱۳۹۸ به چاپ برسانیم.

در سال ۹۷ معماریت برگزاری مسابقه «ارتقاء معماری سرپناه خود ساخته در سکونتگاه‌های غیررسمی» را تدارک دید. برگزاری این مسابقه در چهار چوب کلی موضوع مسکن ارزان قیمت مهمترین کار ما در سال گذشته بود.

جلب توجه معماران جوان بویژه دانشجویان معماری برای کار روی مسکن حاشیه‌نشینان از یک سو و اجرای الگوی ارتقاء برای تکثیر آن توسط خود اهالی محلات حاشیه‌نشین، دو هدف اساسی این مسابقه بود. این مسابقه به رویکردی معماریانه محدود نشد، بلکه از حرکتی بین رشته‌ای میان رویکردهای انتقادی در معماری، شهرسازی، جامعه‌شناسی و مهارت‌های مهندسی ساخت عبور کرد تا برای ارتقاء خانه‌های حاشیه‌نشینان توسط خود نیروهای محلی تسهیلگری کند.

تسهیل و زمینه چینی برای فرآیندهای انتخاب هیات اجرایی داوطلب، تشکیل اتاق فکر مسابقه، گزینش داوران از بین نیروهای محلی و اساتید بومی، برگزاری نشست‌های توجیهی در زاهدان و نیشابور و تهران، برگزیدن واحدهای نمونه با کمک اهالی محل کار ما بود. در همین راستا کوشیدیم در انتخاب خانه‌ها تنوع را رعایت کنیم، برای حمایت از سکونتگاه‌های زنان سرپرست خانوار اولویت قائل شویم و برای تداوم و گسترش این اقدامات در آینده زمینه چینی کنیم. برای آنکه بتوانیم تجربه خود را در اختیار دیگران بگذاریم با مستندسازی تمامی فرآیندها و تهیه نقشه، عکس و فیلم از تمام خانه‌ها پرتره‌های تصویری آماده کردیم که می‌توانید آنها را در سایت معماریت و صفحه‌های آن در شبکه‌های اجتماعی ببابید.

در نهایت طرح‌های دریافت شده از سوی معماران جوان و علاقه‌مند را برای داوری به شوراهای محلی سپردیم و بالاخره طرح‌های برگزیده را با کمک گروه‌های فنی محلی به اجرا رساندیم. مفتخریم که بگوییم اکنون که بهار از راه می‌رسد، خانه‌های منتخب در شیرآباد زاهدان و چهارده معصوم نیشابور امن‌تر و زیباتر از زمستانی که گذشت، نوروز را می‌پذیرد.

حضور و نظارت مستقیم دانشجویان معماری غیر بومی، در ارتقاء یکی از واحدهای نیشابور از جمله نکات دلگرم‌کننده برای خود اهالی، گروه اجرایی، نهادهای محلی و خود ما بود و این تجربه موفق نشان داد که هنوز فرصت برای باهم زندگی کردن و بهتر زندگی کردن وجود دارد.

سرانجام طرح‌های سه واحد منتخب نیشابور با کیفیت مناسب اجرا و به اتمام رسید و سه واحد منتخب زاهدان به دلایل مشکلات هماهنگی و شرایط آب و هوا و سیل اخیر به تاخیر افتاد که امیدواریم تا اواسط فروردین ۹۸ اجرای ۳ خانه زاهدان نیز به پایان برسد و بتوانیم در مراسمی از طراحان، مجریان و همه کسانی که در اجرای این مسابقه معماریت را یاری دادند قدردانی شود.

همکاری و گفتگو با شهرداری، شورای شهر، اهالی محل، دفاتر توسعه محلی، اساتید دانشگاه، مهندسان مشاور محلات هدف و بالاخره دوستانی در شرکت بازآفرینی شهری ایران همه و همه به شناخت کامل تری از واقعیات موجود در این محلات منجر شد. معماریت امیدوار است در سال ۹۸ تجربه عملی و نظری کار خود در سکونتگاه‌های غیر رسمی را در قالب فیلم و کتاب مستند کرده و در اختیار همگان قرار دهد.

سالی که گذشت لحظات غمگینی نیز داشت، معماریت یکی از دوستان فرهیخته و قدیمی خود را از دست داد. فیلسوفی که در خانه، خیابان، پارک و هر جا که فرصت یافت به نشر بنیادهای فلسفی علم فرهنگ در زمینه‌های متنوع هنر، سینما، معماری، ورزش، محیط زیست و غیره پرداخت. محمد علی مرادی اگر چه به جز چند کتابی که به همت شاگردانش آماده چاپ شد، بسیاری از نظراتش فرصت تدوین نهایی نیافت اما تاثیر کلاس‌های او بر بسیاری از شاگردانش ماندنی است.

معماریت در سالی که از بهارش پیداست امید دارد که با آرامش به تداوم تلاش‌های خود بپردازد و بر اصول خود بماند، تا شاید از حاشیه به متن درآید.

در پایان دست همه دوستانی که در سالی که گذشت داوطلبانه معماریت را همراهی کرده و یاری رساندند می‌فشاریم.

پیشاپیش سال نو بر شما مبارک باد